

Пётра Мурзёнак: БЕЛАРУСЬ - НЕ ЕЎРАЗІЯ**або НАЦЫЯЛЬНАЯ ІДЭЯ СЁННЯ**

У гісторыі сучаснай Беларусі (1918-2014) былі тры кароткія, пераважна спрыяльныя перыяды для развіцця нацыянальнай ідэі: пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі (1918-1929), падчас другой сусветнай вайны і непасрэдна пасля развалу Савецкага Саюза (1991-1995). Для апантаных крытыкаў сцвярдзання аб пераважна спрыяльным перыядзе для развіцця нацыянальнай сьведомасці падчас 1941-1945 г.г. раю зьвярнуцца да фундаментальнай працы Ю.Туронка “Людзі СБМ. Беларусь падчас нямецкай акупацыі” (Смаленск, 2008). Агулам, спрыяльныя перыяды доўжыліся 21 год з 96 гадоў усталявання сучаснай беларускай дзяржаўнасці. Не аспрэчваючы само развіццё грамадства за гэты час у галіне адукацыі, культуры, прамысловасці, тэхналогій – тое, што ў асноўным назіраецца і ў іншых краінах як непазбежны паступовы працэс развіцця цывілізацыі, астатні час можна ў цэлым характарызаваць як неспрыяльны ў адносінах да будаўніцтва незалежнай беларускай нацыі.

Як было адзначана раней, у краіне будуюцца цывільная рускамоўная дзяржава ([«Сакавік: КУЛЬТУРА, НАЦЫЯ», 2013, №1, с. 4-11](#)). У значнай ступені гэта йдзе ад ідэі фікс кіраўніка Беларусі зрабіць краіну прыкладам для значнай тэрыторыі СНГ ці Еўразіі і самаму стаць на чале новай структуры. На нядаўнім прыёме лідэраў кампартый Расіі і Украіны, Зюганова і Сіманенка, кіраўнік Беларусі [заявіў](#): «Кто бы когда-нибудь мог подумать, что среди трех государств, славянских, самых близких и родных народов может возникнуть такая каша на юге нашего, не побоюсь этого слова, отечества» (*мелася на ўвазе Украіна, П.М.*).

Ідэя нацыянальнага будаўніцтва адціскаецца на край і замяняецца знаёмым савецкім суррагатам дружбы народаў, вядома ж пад «правільным», не шавіністычным кіраўніцтвам Расіі. Непавага і непрыязнь да ўсяго нацыянальнага ў Беларусі зыходзіць як ад кіраўніцтва дзяржавы, так і фармуецца пад ціскам зьнешніх абставін (“скаардынаваная” палітыка з Расіяй, здача эканамічных пазіцый расійскаму капіталу, каласальны ўціск расійскай культуры); усё гэта разам безумоўна вядзе да поўнай здрады нацыянальнай ідэе. Калі раней яна была ў заняпадзе, таму, што перавагу аддавалі развіццю панславянскай ідэі (Беларусь, Расія і Украіна), то цяпер ёсць шэраг падстаў меркаваць, што пра нацыянальную ідэю калі і будучь успамінаць час ад часу, то толькі на карысць ці ў кантэксце рэалізацыі цяпер ужо еўразійскай ідэялогіі.

Супрацьдзеянне развіцццю нацыянальна-дэмакратычных сіл пачаліся з 30-х гадоў мінулага стагоддзя ва ўсім СССР і з невялікімі перапынкамі працягваюцца на амаль той жа тэрыторыі, уключна з Беларуссю, да гэтага часу. Як гэта здарылася? Савецкага Саюза ўжо даўно няма і з 1990 г. ў новых гістарычных умовах вырасла цэлае пакаленне.

Развал Саюза даў другі шанец на нараджэнне новых дзяржаў, шляхам пераўтварэння з рэспублік, што ўваходзілі ў склад імперыі (першы шанец быў створаны Кастрычніцкай рэвалюцыяй). Частка пост-савецкіх рэспублік скарысталіся другой падараванай магчымасцю, а частка з іх засталіся мёртванароджанымі, бо як і раней засталіся залежнымі ад “матушкі Расіі”. Крах камуністычнай ідэі не мог прывесці да адначасовай змены сьветапогляду савецкіх людзей. Дамінуючая роля Расіі ў культуры (радыё, тэлебачанне, эстрада) для былых расійскіх ускраін - неўсталяваўшыхся нацыянальных дзяржаў – засталася. Новых ідэй наўзамен савецкім адразу не ўзьнікла, яркіх лідэраў, за якімі б пашла асноўная маса насельніцтва, не з’явілася. Таму ў большасці пост-савецкіх рэспублік (Беларусь, закаўказскія і сярэднеазіяцкія рэспублікі, Украіна) прыйшлі да ўлады былыя камсамольцы, ці засталіся старыя кадры, якія прапаводавалі савецкую ідэалогію, знаёмую шырокаму колу людзей. Больш таго, гэтыя новыя кіраўнікі наследавалі і аўтарытарна-бюракратычны стыль кіравання, які існаваў раней, калі вялікай краінай правіла адна партыя.

У Беларусі адразу пасля развала СССР з’явіліся арганізацыі, скіраваныя на вяртанне расійскага уплыву і старых савецкіх часоў: газета “Славянскі набат”, Міжнародная Акадэмія Еўразіі, пры Кебічу сур’ёзна разглядалася пытанне ўвядзення адзінага рубля з Расіяй, увядзення палажэння ў Канстытуцыю аб рускай мове ў якасці дзяржаўнай. Новы кіраўнік Беларусі хуценька гэта падхапіў і не маючы магчымасці прама працаваць на аднаўленне СССР, пачаў з 1994 г. разьвіваць панславянскую ідэю, спачатку ў выглядзе Саюза Беларусі і Расіі. Ну вядома ж, Ельцын становіўся нямоглым і, відавочна, наш новы лідэр бачыў сябе на яго месцы. На экскурсію ў квітнеючую лукашэнкаўскую Беларусь, каб паказаць, што так цудоўна будзе хутка ва ўсім Саюзе, звазілі і звозяць да гэтага часу журналістаў з усёй Расіі, а сам кіраўнік Беларусі пабываў ува многіх чырвоных губернях Расіі. Але ў Крэмль прыйшлі да ўлады людзі з Лубянкі і гэты напрамак “нацыянальнага будаўніцтва праз далучэнне Расіі да Беларусі” хуценька прыкрылі, пакінуўшы да гэтага часу супярэчнасці і горкі смак у вярхах абодвух саюзнікаў.

Пра нацыянальную ідэю размовы не было, наадварот, паспешна былі праведзены рэферэндумы аб рускай мове, як другой дзяржаўнай, і аб фактычным вяртанні да старой беларускай сімволікі. Падручныя кіраўнікі дзяржавы на вачах у людзей рвалі

даўнейшую гісторыю Беларусі – бел-чырвона-белы сыцяг. Бел-чырвона-белыя сыцягі ў Беларусі даўно забаронены, а расійскія сыжкі раздаюцца ў многіх гарадах Беларусі, а ў Брэсце дык нават вывесілі расійскі сыцяг на будынку крамы. Трэба адзначыць, што прарасійскіх арганізацый у Беларусі зараз налічваецца на парадак больш чым 20 год назад ([Лялькоў, 2014](#)). Натуральна, гэтыя дзеі ніяк не ўкладаваюцца ў падтрымку нацыянальнага.

Больш таго, нельга адмаўляць наяўнасці этнацыда беларусаў, праводзімага дзяржаўнымі структурамі. Калі мы адзначаем падзвіг абаронцаў Брэсцкай крэпасці, то не ў меншай ступені павінны адзначаць Аршанскую бітву, Слуцкае паўстанне і іншыя памятныя падзеі, звязаныя з абаронай не абязлічанай вялікай айчыны, а сваёй айчыны - Беларусі. Элементы нацыянальнага яшчэ праглядаюцца на некаторых фестывалях (да прыкладу, “Іграй, гармонік і цымбалы” ў Паставах), але на іншых яны размазваюцца да такой ступені, што не маюць адпаведнага блеску і іх увагуле можна і не заўважыць (“Славянскі базар”, Віцебск). Сьвежых прыкладаў этнацыду шмат: звальненне з працы нацыянальных беларускіх лідэраў (Чарнікевіч, Астроўскі), забарона праводзіць Купалляе сёлета ў Мінску і Барысаве (відаць, гэта занадта нацыянальнае свята), забарона нават хадзіць па вуліцы на Купалляе ў нацыянальных строях?! У той жа час сумеснае святкаванне Купалляе прадстаўнікамі з Беларусі, Расіі і Украіны з удзелам кіраўніка дзяржавы ў Александрыі (Магілёўская вобласць) шырока падавалася ў прэсе – бо гэта ж як бы “па-нашаму”, па-савецку, інтэрнацыянальна. Хаця незразумела хто там быў з Украіны, якая знаходзіцца ў стане вайны, распаленай і падтрымліваемай Расіяй.

Яшчэ прыклады? Збудаваў лінію Сталіна, пусьцілі расійскія войскі і парады на тэрыторыю, увайшлі ў ваенныя, палітычныя і эканамічныя блокі (АДКБ, МС, ЕЭС), створаныя ў рамках былога СССР і дзе безумоўным лідэрам з’яўляецца Расія. Калі глянуць на ваенную агрэсію Расіі да Украіны, то любому чалавеку становіцца ясна ў якім месцы апынулася Беларусь. [Публічныя заявы](#) аб тым, што патрэбна разьвіваць нацыянальную ідэю і нацыю робяцца хутчэй з перапуду, які выкліканы магчымасцю паўтарэння украінскага сцэнара для Беларусі і прыкрым шкадаваньнем страты ганаровага месца – кіраўніка дзяржавы памяркоўнага беларускага народа.

Варта пачытаць, што прапануе шавініст [Дугін](#), каб зразумець, што нясе еўразійская ідэялогія для Беларусі, Украіны, і для ўсёй Еўропы. У інтэрв’ю агенцтву Anna-News ад 6 мая 2014 г. [ён заявіў](#), што “... украінцаў трэба забіваць, забіваць і забіваць. Больш ніякіх размоў не павінна быць. Гэта я вам як прафесар кажу”. Дугін зараз узначальвае Міжнародны Еўразійскі рух (2004), галоўнай мэтай якога з’яўляецца падтрымка палітыкі Пуціна ў стварэнні еўразійскай супердзяржавы, якая, вядома

ж, будзе ажыццяўляцца праз “інтэграцыю” Расіі з пост-савецкімі краінамі. Цяжка зразумець у нашы дні, як гэтыя фашысцкія выказваньні могуць спалучацца з ідэямі неоеўразізма, якія ён прапаведуе. Але яны добра спалучаюцца з ідэямі класічных еўразістаў (Трубецкой, Карсавин, Савицкий, Вернадский, Якобсон, Шувчинский), якія бачылі ў пачатку 20 ст. заняпад Еўропы і падпарадкаваньне яе Расіі ([«Сакавік: КУЛЬТУРА, НАЦЫЯ», 2013, №2, с. 30-36](#)).

Вайна паміж Расіяй і Украінай з’яўляецца яркім прыкладам практычнай рэалізацыі еўразійскай ідэі. Без заваёвы Украіны Нова-Еўразія не будзе ўяўляць сабой моцны новы полюс у “шматпалярным свеце”. Беларусь па многіх прыкметах ўжо трапіла пад істотны ўплыў Расеі, з абдымкаў якой будзе цяжка вырвацца. Аднак шанец вырвацца ёсць, бо ён абумоўлены доўгім гістарычным развіццём Беларусі і Украіны.

Гістарычна, этнічна і ментальна беларускі і ўкраінскі народы ніяк не належаць да Еўразіі. Беларусь разам з Украінай фармуюць ўсходнеславянскую беларуска-ўкраінскую цывілізацыю, якая істотным чынам адрозніваецца ад еўразійскай (расійскай) цывілізацыі ([«Сакавік: КУЛЬТУРА, НАЦЫЯ», 2013, №2; «Сакавік: КУЛЬТУРА, НАЦЫЯ», 2013, №3, с.40-61; Табліца](#)). Гэта адрозненне паміж цывілізацыямі прыкметна і па рэальнай прапорцыі славян у Беларусі, Расіі і Украіне ([Сакавік: КУЛЬТУРА, НАЦЫЯ», 2014, №6, с.7-24](#)).

Неоеўразійская ідэалогія нясе небяспеку не толькі для усходнеславянскай беларуска-ўкраінскай цывілізацыі, а і для ўсёй Еўропы. Нягледзячы на рознасьць паміж цывілізацыямі, Беларусь і Украіна маглі бы і павінны былі бы супрацоўнічаць з суседняй Расіяй, калі б яна не хацела прыбраць гэтыя краіны пад сябе. Відавочна, што ў ідэалогіі неоеўразізма няма месца для дзяржаўнасьці ці нацыянальнага будаўніцтва Беларусі і Украіны. Зараз ідзе прамая ваенная агрэсія Расіі ў адносінах да Украіны і практычная рэалізацыя ідэі еўразізма.

Аднак, ідэялагічны напор і ваенная агрэсія Расіі супраць Украіны вымушаюць цяпер нават афіцыйную беларускую навуку сарамліва адстойваць нацыянальную самабытнасьць беларусаў і украінцаў. Аднак, якім чынам гэта адбываецца. “Крышталізацыя” нацыянальнай ідэі, афіцыйна прапісаная ў асноўных напрамках развіцця Беларусі, ніяк не працуе. Як нядаўна заявіў кіраўнік дзяржавы, яму падавалі пару дзесяткаў праектаў нацыянальнай ідэі, і ні адзін яму не падышоў. Г.зн. у гэтай галіне грамадскай думкі існуе абсалютны тэарэтычны правал, які час ад часу запаўняецца тактычнымі, часовымі праектамі, вынікаючымі не з патрэб нацыі, а пад ціскам звонку.

Табліца. Параўнаньне ўсходнеславянскай і еўразійскай цывілізацый

	Усходнеславянская цывілізацыя	Еўразійская цывілізацыя
Працягласьць існаваньня	больш васьмі стагоддзяў	менш пяці стагоддзяў
Мова	беларуская і украінская (84% агульнай лексікі)	руская
Тэрыторыя расьсяленьня	істотна не змянялася	павялічылася ў дзесяткі разоў
Ассіміляцыя ўсходніх славян	з балтамі, з сарматамі	з фіна-угорскімі народамі (першая хваля) і цюркскімі народамі (другая хваля)
Суадносіны славян да прадстаўнікоў іншых этнічных груп*	для Беларусі – 30:1 (96.8%:3.2%); для Украіны – 24:1 (96%:4%)	для Расіі – 4.8:1 (82.7%:17.3%);
Суадносіны вернікаў-хрысьціян да вернікаў- мусульман**	для Беларусі – 90:1 (а); для Беларусі – 180:1(б); для Украіны – 27:1	для Расіі – 7:1
Прыметы заходняй цывілізацыі	+	-

*Разьлікі зроблены на падставе вынікаў перапісу насельніцтва: Беларусь (2009), Расія (2010), Украіна (2001). **Разьлікі зроблены на падставе наступнай інфармацыі: для Беларусі – (а) Bureau of Democracy, Human Rights and Labor. [International Religious Freedom Report 2010. Belarus](#). U.S. Department of State; (б) [Республика Беларусь в зеркале социологии. Сборник материалов социологических исследований за 2011 год](#). — Минск: Бизнесофсет, 2012б с. 44. — ISBN 978-985-6939-42-9; для Украіны – “РЕЛИГИЯ И ВЛАДА В УКРАЇНЕ: ПРОБЛЕМЫ ВЗАЕМОВІДНОСИН”. Інформаційно-аналітичні матэрыялы до Круглого столу на тему: “Державно-конфесійні відносини в Україні, їх особливості і тенденції розвитку”(2010). http://www.razumkov.org.ua/upload/prz_2011_Rlg_sml.pdf; для Расіі – Атлас религий и национальностей России (2012). Данные социологического исследования: <http://ru.wikipedia.org/wiki>; исследовательская служба «Среда», www.sreda.org

У размове пра нацыянальную ідэю (“А хто там ідзе?!” [Марзалюк, СБ, 21 чэрвеня 2014 г.](#)) відавочны шэраг супярэчнасцяў, якія вынікаюць са спробы аўтара сумясяціць традыцыйныя штампы расійскай і савецкай гістарыяграфіі аб трыадзінстве трох славянскіх народаў (да прыкладу, паўтараючы пра Кіева-Пячорскую лаўру, як агульную усходнеславянскую сьвятасць, сьвятасць для беларусаў, рускіх і украінцаў) і вайной, якая ідзе сёння паміж Расіяй і Украінай. Не маючы сіл прама зьвінаціць расійскую шавіністычную публіку ў агрэсіі, аўтар далікатна крытыкуе “некаторую” частку расійскай эліты за тое, што яна ў прынцыпе адкідае ідэю дзяржаўнасьці для беларусаў і украінцаў.

Нават прыбліжаны да вярхоў сп. Г. Іоффе (Grigory Ioffe), які яшчэ нядаўна пісаў, што беларусы ня маюць выразнай нацыянальнай ідэнтычнасьці (і фактычна адмаўляючы перспектыву нацыянальнага будаўніцтва), у [нядаўнім каментары](#) пад ціскам фактаў адзначыў, што расійскі экспансіянізм, з’яўляецца адным са спрыяльных фактараў у нацыянальным будаўніцтве ў Беларусі і на Украіне - як вынік супрацьдзеяння на ціск Расіі: “If, indeed, every action begets a counteraction, then Russia’s expansionism is the major factor of nation-building in Russia’s western neighbors. This is definitely true as far as Ukraine is concerned, and it appears to be increasingly true in seemingly conflict-free Belarus as well. Publication: Eurasia Daily Monitor (Volume: 11 Issue: 116 June 26, 2014)”.

Якім жа бачыць сп. Марзалюк будучыню краіны? Заяўляючы, што Беларусь сёння гэта цытадэль еўрапейскай культуры і маралі, робяцца высновы аб тым, што Беларусь чамусьці павінна стаць “центром социокультурной и экономической «сборки» Евразии». Чаму Еўразіі? Беларусь жа еўрапейская краіна, а не еўразійская – якімі ёсць Расія і Казахстан; відаць аўтар мае на ўвазе пад Еўразіяй, Еўразійскі Эканамічны Саюз. Але далей аўтар зноў супярэчыць сам сабе «... мы должны постулировать свою национальную сверхзадачу — создать в своей стране на основе собственной традиции органический, здоровый синтез европейского востока и запада»: па-першае, трэба падкрэсьліць у цытаце словы «европейского востока», але ж не еўразійскага. Невядома таксама, які сэнс укладвае аўтар у слова «нацыянальную», у артыкуле амаль не гаворыцца пра гэта.

Затое многа гаворыцца пра саюзы ў канцэпцыі «інтэграцыі інтэграцый»?!: «Мы должны совместно с соседями создать свою крепость, свою экономическую, культурную и политическую цитадель». Гэта палажэньне вельмі сугучна з размытай і незразумелай канцэпцыяй «Северо-континентальной Империи» (проект «Цитадель», команда - А. Дермонт, А. Синкевич, А. Шпаковский, Е. Чурилов). Гэта канцэпцыя, за выключэньнем некаторых экстравагантных ідэй, напрыклад, ідэі

«сверхпланетарной экспансии», у значнай ступені паўтарае тэзісы еўразійскай тэорыі («открытая на Запад, Восток, Юг; ось Париж - Берлин - Москва - Москва»). Як гэта будзе спалучацца з прыкладнай Беларуссю ў якасці «цэнтра зборкі Еўразіі» не тлумачыцца. Нацыянальнае зноў жа бачыцца як дэкларатыўная шылда адноўленага Саюза, хаця і ў значна ўсечаным выглядзе.

11 ліпеня 2014 г. на канферэнцыі у Мінску «Евразийский союз: проблемы становления и перспективы развития» сп. Л. Крыштаповіч заявіў, што «...*рэальная незалежнасць, суверэнітэт можа адбыцца, рэалізавацца ў рамках саюзнасці, у дадзеным выпадку мы гаворым пра Еўразійскі саюз*» ([Крыштаповіч](http://nn.by/?c=ar&i=131947)). Не дзіўна, што ў прамовах гэтага аўтара «заходнеруса», змагага з беларускай мовай і нацыяналізмам і прыхільнікам адзінства «трыадзінага рускага народа» (З. Панкавец, <http://nn.by/?c=ar&i=131947>), гучаць выказванні, якія поўнасьцю адкідаюць даўнейшую гісторыю Беларусі, напрыклад, «Радзівілы, Сапегі, Агінскія не маюць нічога супольнага з беларускай ментальнасцю». Адмоўныя адносіны да беларускага, нацыянальнага праглядаюцца ўжо ў назвах кніг гэтага аўтара, да прыкладу: «*Беларусь и Россия: историческое и цивилизационное единство*», «*Беларусь як руская святыня*». Можна было б пагадзіцца з назвай апошняй кнігі толькі ў тым выпадку калі аўтар мае на ўвазе тое, што сучаснай Украіне і часткова Беларусі належыць спадчына Кіеўскай Русі. Калі ж гэта адносіцца да Беларусі як да часткі «русского мира», за які Расія разьвязвала вайну з Украінай – то гэта прыняць ніяк нельга.

Сьвядомаму абгрунтаваньню нават не панславянскай, а еўразійскай ідэі замест нацыянальнай ідэі ў Беларусі спрыяюць і дзеянні некаторых партый. У адрозненьне ад праграмаў КХП, партыі БНФ, БСДП (Грамада), дзе ёсць выразныя палажэньні адносна развіцьця нацыі і нацыянальнай ідэі, такія палажэньні адсутнічаюць у праграмах найбольш шматлікіх партый Беларусі (лібэральна-дэмакратычнай партыі Беларусі, ЛДПБ, каля 45 тыс. сяброў; Аб'яднанай грамадзянскай партыі, АГП, каля 4 тыс. сяброў). Праграма ЛДПБ, па-першае, прадстаўлена толькі на рускай мове; па-другое, адносна нацыі упамінаецца толькі тое, што «ЛДП - партия патриотов, но не национал-популистов». Словы «национал-популистов» ужываюцца яшчэ раз у праграме ў адмоўным сэнсе. Амаль тое ж самае ў праграме АГП: таксама прастаўлена толькі на рускай мове і ні слова пра нацыянальнае будаўніцтва (у традыцыях праграмы камуністычнай партыі маецца толькі наступнае палажэньне аб культуры «Сохранение собственной культурной идентичности в полиэтнической Европе требует от государства особых усилий по развитию белорусской национальной культуры, в том числе по расширению сферы применения белорусского языка»). 11 ліпеня 2014 г. на ўпамянутае вышэй канферэнцыі у Мінску

намеснік старшыні Ліберальна-дэмакратычнай Беларусі (ЛДПБ) Алёг Гайдукевіч зрабіў заяву ва ўнісон са сп. Крыштаповічам, што «Евразийский экономический союз (ЕАЭС) не несет никакого ущерба суверенитету Беларуси», робячы ў той жа час рэверанс да публікі аб тым, што «... естественно, 99% белорусского населения никогда не поддержат сдачу суверенитета — это святое».

Такім чынам, можна назваць ніякімі адносіны да нацыянальнай ідэі і яе развіцця з боку афіцыйных улад, праўладных вучоных і дэнацыянальных партый. Яны ў аднолькавай ступені абслугоўваюць ці гатовы падтрымаць еўразійскую ідэю і Еўразійскі Эканамічны Саюз, адштурхваючыся з тактычных меркаванняў ад эканамічнай мэтазгоднасці ўдзелу ў гэтым праекце. Але не трэба забываць, што за эканамічнымі кулісамі ЕЭС сядзіць на троне еўразійская ідэя, якая не бачыць і не разумее, што існуюць беларуская і ўкраінская нацыі.

83.7% грамадзян Беларусі яшчэ вызначаюць сябе беларусамі. Але ці дастакова гэта будзе каб утрымаць самаідэнтыфікацыю на такім узроўні на працягу доўгага часу? На сёння нацыянальная ідэя знаходзіцца па-за увагай дзяржаўных структур ва угоду перавагам, якія атрымлівае краіна ад пастаянных тактычных захадаў. Новыя мадэлі існавання Беларусі (“Цытадэль”, “цэнтр зборкі Еўразіі”) збіваюцца ў бок еўразізма і фактычна супадаюць з аднаўленьнем еўразійскай ідэі, якая становіцца пануючай ідэялогіяй Расіі. Ідэальным было б падключэньне дзяржавы да развіцця нацыянальнай ідэі на грунце прынцыпаў, распрацаваных нацыянальнай элітай. Пытаньне толькі ў тым калі гэта адбудзецца. Адно пакаленьне ўжо страчана. Калі згубім яшчэ адно, то казаць аб будаўніцтве вартаснай нацыянальнай дзяржавы будзе яшчэ складаней.

Відавочна, што роля нацый у жыцці грамадзян розных краін расьце, нягледзячы на крытыку і заявы аб тым, што будаўніцтва нацый у пост-модэрны перыяд немагчыма. Але якой будзе роля нацый у жыцці грамадства праз 30, 50 ці 100 гадоў? Ці будзе яна ўзрастаць ці зьмяншацца пад уплывам працэсаў глабалізацыі ці рэгіяналізацыі? Адказ на гэта павінны даць аб’ектыўныя навуковыя дасьледаваньні, не заангажаваныя кан’юктурнымі патрабаваньнямі тактычных “перамог”, і якія не зыходзяць з геапалітычных інтарэсаў вялікіх дзяржаў. Без такой аб’ектыўнай ацэнкі далейшага развіцця краіны, якое зараз дыктуецца толькі тактычнымі праграмамі, непазбежна стратэгічная здрада нацыянальнай ідэе.

Высновы

1. Беларусь і Украіна – непадзельныя часткі усходнеславянскай цывілізацыі – гістарычна, этнічна і ментальна істотна адрозніваецца ад еўразійскай (расійскай) цывілізацыі.
2. Імкненне Расіі уцягнуць Беларусь і Украіну у Еўразійскі Эканамічны Саюз непазбежна прывядзе да існавання беларусаў і украінцаў у рамках еўразійскай ідэалогіі, якая не прадугледжвае стварэнне для іх нацыянальных дзяржаў.
3. Пераключэнне дзяржавы, праўладных навукоўцаў і палітычных дзеячаў з падтрымкі панславянскай ідэалогіі на еўразійскую ідэалогію абумоўлена часовымі кан'юнктурнымі меркаваннямі эканамічнай мэтазгоднасці, якое вядзе да забыцця нацыянальнай ідэі і да адтэрмінаванай перспектывы будаўніцтва нацыянальнай беларускай дзяржавы.
4. Вынік вайны паміж Расіяй і Украіны, нашага партнёра па ўсходнеславянскай цывілізацыі, будзе ключавым момантам у вызначэнні будучыні як Украіны, так і Беларусі.

Piotra Murzionak: BELARUS DOESN'T BELONG TO EURASIA or NATIONAL IDEA TODAY

(abstract, magazine "CULTURE, NATION", September 2014, issue 7, pp.17-25)

Belarus and Ukraine as inseparable parts of the East Slavic civilization historically, ethnically and mentally differ significantly from the Eurasian (Russian) civilization. Commitment of Russia to draw Belarus and Ukraine into the Eurasian Economic Union will inevitably lead to the existence of Belarusians and Ukrainians in the framework of the eurasian ideology that does not assume the creation of their nation-states. Switching of the state, pro-government researchers and politicians from the support of pan-slavic ideology onto the eurasian ideology due to the temporary considerations of economic expediency leads to the forgetfulness of the national idea and to delayed prospects of national state building. The results of the war between Russia and Ukraine, our partner in the East Slavic civilization, will be a key factor determining the future of both Ukraine and Belarus.